ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τρίτο τμήμα)

της 15ης Μαρτίου 2018*

«Προδικαστική παραπομπή – Παραδεκτό – Αντιντάμπινγκ – Κύρος κανονισμού σκοπούντος στην εκτέλεση αποφάσεως του Δικαστηρίου με την οποία κρίθηκαν ανίσχυροι προγενέστεροι κανονισμοί – Υποχρέωση εκτελέσεως – Νομική βάση – Κανονισμός (ΕΚ) 1225/2009 – Άρθρο 14 – Καθορισμός των στοιχείων εισπράξεως των δασμών αντιντάμπινγκ εκ μέρους των κρατών μελών – Διαταγή αναστολής της επιστροφής δασμών αντιντάμπινγκ από τις εθνικές τελωνειακές αρχές – Επανάληψη της διαδικασίας που προηγήθηκε της εκδόσεως των κηρυχθέντων ως ανίσχυρων κανονισμών – Άρθρο 10 – Μη αναδρομικότητα – Κοινοτικός τελωνειακός κώδικας – Άρθρο 221 – Παραγραφή – Άρθρο 236 – Επιστροφή μη οφειλόμενων δασμών»

Στην υπόθεση C-256/16,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Finanzgericht Düsseldorf (δικαστήριο φορολογικών διαφορών του Ντίσελντορφ, Γερμανία) με απόφαση της 20ής Απριλίου 2016, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 9 Μαΐου 2016, στο πλαίσιο της δίκης

Deichmann SE

κατά

Hauptzollamt Duisburg,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα),

συγκείμενο από τους L. Bay Larsen, πρόεδρο τμήματος, J. Malenovský (εισηγητής), M. Safjan, D. Šváby και M. Βηλαρά, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Campos Sánchez-Bordona

γραμματέας: M. Aleksejev, διοικητικός υπάλληλος,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 11ης Μαΐου 2017,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

– η Deichmann SE, εκπροσωπούμενη από τους D. Ehle και C. Zimmermann, Rechtsanwälte, S. De Knop, advocaat, καθώς και από τον A. Willems, avocat,

– η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τις L. Armati, K. Blanck-Putz και L. Grønfeldt, καθώς και από τους N. Kuplewatzky και T. Maxian Rusche,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 20ής Ιουλίου 2017,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά το κύρος του εκτελεστικού κανονισμού (ΕΕ) 2016/223 της Επιτροπής, της 17ης Φεβρουαρίου 2016, για τη θέσπιση διαδικασίας για την αξιολόγηση ορισμένων αιτήσεων περί υπαγωγής σε καθεστώς οικονομίας της αγοράς και περί ατομικής μεταχείρισης που υπέβαλαν παραγωγοί-εξαγωγείς από την Κίνα και το Βιετνάμ και για την εφαρμογή της απόφασης του Δικαστηρίου στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-659/13 και C-34/14 (ΕΕ 2016, L 41, σ. 3, στο εξής: επίδικος κανονισμός).

2 Η αίτηση αυτή ανέκυψε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ της Deichmann SE και του Hauptzollamt Duisburg (κεντρικού τελωνείου του Duisburg, Γερμανία) (στο εξής: τελωνείο), σχετικά με αίτηση επιστροφής δασμών αντιντάμπινγκ οι οποίοι καταβλήθηκαν κατά την εισαγωγή στην Ευρωπαϊκή Ένωση υποδημάτων των οποίων το άνω μέρος είναι από δέρμα.

Το νομικό πλαίσιο

Οι κανονισμοί αντιντάμπινγκ

3 Τα πραγματικά περιστατικά της διαφοράς της κύριας δίκης επήλθαν και ο επίδικος κανονισμός εκδόθηκε σε χρονικό διάστημα κατά το οποίο η λήψη μέτρων αντιντάμπινγκ στην Ένωση διεπόταν διαδοχικώς από τον κανονισμό (ΕΚ) 384/96 του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 1995, για την άμυνα κατά των εισαγωγών που αποτελούν αντικείμενο ντάμπινγκ εκ μέρους χωρών μη μελών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (ΕΕ 1996, L 56, σ. 1, και διορθωτικά ΕΕ 1999, L 94, σ. 27, και ΕΕ 2000, L 263, σ. 34), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 2117/2005 του Συμβουλίου, της 21ης Δεκεμβρίου 2005 (ΕΕ 2005, L 340, σ. 17) (στο εξής: κανονισμός 384/96), στη συνέχεια δε από τον κανονισμό (ΕΚ) 1225/2009 του Συμβουλίου, της 30ής Νοεμβρίου 2009, για την άμυνα κατά των εισαγωγών που αποτελούν αντικείμενο ντάμπινγκ εκ μέρους χωρών μη μελών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (ΕΕ 2009, L 343, σ. 51, και διορθωτικό ΕΕ 2010, L 7, σ. 22), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) 37/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Ιανουαρίου 2014 (ΕΕ 2014, L 18, σ. 1) (στο εξής: κανονισμός 1225/2009).

4 Το άρθρο 9 του κανονισμού 384/96, τιτλοφορούμενο «Περάτωση χωρίς τη λήψη μέτρων· επιβολή οριστικών δασμών», περιελάμβανε, μεταξύ άλλων, την παράγραφο 4, η οποία προέβλεπε τα εξής:

«Όταν από τα πραγματικά περιστατικά, όπως αυτά έχουν διαπιστωθεί τελικώς, προκύπτει ότι υπάρχει ντάμπινγκ και ότι εξ αυτού προκαλείται ζημία, καθώς και ότι το συμφέρον της Κοινότητας επιβάλλει παρέμβαση σύμφωνα με το άρθρο 21, το Συμβούλιο […] επιβάλλει οριστικό δασμό αντιντάμπινγκ. […]»

5 Το άρθρο 9 του κανονισμού 1225/2009, τιτλοφορούμενο επίσης «Περάτωση χωρίς τη λήψη μέτρων· επιβολή οριστικών δασμών», όριζε στην παράγραφο 4 τα εξής:

«Αν από τα πραγματικά περιστατικά, όπως αυτά έχουν διαπιστωθεί τελικώς, προκύπτει ότι υπάρχει ντάμπινγκ και ότι εξ αυτού προκαλείται ζημία, καθώς και ότι το συμφέρον της Ένωσης επιβάλλει παρέμβαση σύμφωνα με το άρθρο 21, η Επιτροπή επιβάλλει οριστικό δασμό αντιντάμπινγκ […]»

6 Το άρθρο 10 του κανονισμού 384/96 και το άρθρο 10 του κανονισμού 1225/2009, αμφότερα τιτλοφορούμενα «Αναδρομική ισχύς», περιελάμβαναν πανομοιότυπη παράγραφο 1, η οποία όριζε τα εξής:

«[…] οριστικοί δασμοί αντιντάμπινγκ εφαρμόζονται μόνον ως προς προϊόντα που τίθενται σε ελεύθερη κυκλοφορία μετά τον χρόνο θέσης σε ισχύ της απόφασης που λαμβάνεται βάσει […] του άρθρου 9, παράγραφος 4, […] με την επιφύλαξη των εξαιρέσεων που προβλέπει ο παρών κανονισμός.»

7 Το άρθρο 14 του κανονισμού 1225/2009, τιτλοφορούμενο «Γενικές διατάξεις», προέβλεπε στην παράγραφο 1 τα εξής:

«Οι δασμοί αντιντάμπινγκ, προσωρινοί ή οριστικοί, επιβάλλονται με κανονισμό και εισπράττονται από τα κράτη μέλη υπό τη μορφή, στο ύψος και με βάση τα λοιπά κριτήρια που προβλέπει ο κανονισμός με τον οποίο επιβάλλονται οι δασμοί. […]

8 Κατά το άρθρο 23 του κανονισμού 1225/2009, τιτλοφορούμενο «Κατάργηση»:

«Ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 384/96 καταργείται.

Ωστόσο η κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 384/96 δεν επηρεάζει το κύρος των διαδικασιών που έχουν κινηθεί δυνάμει του εν λόγω κανονισμού.

[…]»

9 Κατά το άρθρο 24, τιτλοφορούμενο «Έναρξη ισχύος», ο κανονισμός 1225/2009 άρχισε να ισχύει την εικοστή ημέρα από τη δημοσίευσή του, στις 22 Δεκεμβρίου 2009, στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, δηλαδή στις 11 Ιανουαρίου 2010. Στη συνέχεια, ο κανονισμός αυτός καταργήθηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) 2016/1036 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 8ης Ιουνίου 2016, για την άμυνα κατά των εισαγωγών που αποτελούν αντικείμενο ντάμπινγκ εκ μέρους χωρών μη μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ 2016, L 176, σ. 21), ο οποίος άρχισε να ισχύει την εικοστή ημέρα από τη δημοσίευσή του, στις 30 Ιουνίου 2016, στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*.

Η τελωνειακή νομοθεσία

10 Τα πραγματικά περιστατικά της υποθέσεως της κύριας δίκης επήλθαν και ο επίδικος κανονισμός εκδόθηκε σε χρονικό διάστημα κατά το οποίο εφαρμοστέες τελωνειακές διατάξεις ήσαν οι προβλεπόμενες με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2913/92 του Συμβουλίου, της 12ης Οκτωβρίου 1992, περί θεσπίσεως κοινοτικού τελωνειακού κώδικα (ΕΕ 1992, L 302, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) 952/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 9ης Οκτωβρίου 2013 (ΕΕ 2013, L 269, σ. 1) (στο εξής: τελωνειακός κώδικας). Στη συνέχεια, ο κώδικας αυτός καταργήθηκε.

11 Ο τίτλος VII του εν λόγω κώδικα, τιτλοφορούμενος «Τελωνειακή οφειλή», περιελάμβανε τα άρθρα 189 έως 242 του κώδικα αυτού.

12 Το κεφάλαιο 3 του τίτλου αυτού, τιτλοφορούμενο «Είσπραξη του ποσού της τελωνειακής οφειλής», περιελάμβανε, μεταξύ άλλων, τα άρθρα 217 και 221 του κώδικα αυτού.

13 Το άρθρο 217 του τελωνειακού κώδικα προέβλεπε στην παράγραφο 1 τα εξής:

«Κάθε ποσό των εισαγωγικών ή εξαγωγικών δασμών που προκύπτει από τελωνειακή οφειλή, που στο εξής καλείται “ποσό των δασμών”, υπολογίζεται από τις τελωνειακές αρχές μόλις αυτές διαθέτουν τα απαραίτητα στοιχεία και εγγράφεται από τις εν λόγω αρχές στα λογιστικά βιβλία ή σε οποιοδήποτε άλλο υπόθεμα επέχει θέση βιβλίων (βεβαίωση).»

14 Το άρθρο 221 του κώδικα αυτού όριζε, στις παραγράφους 1 και 3, τα εξής:

«1. Το ποσό των δασμών πρέπει να γνωστοποιείται στον οφειλέτη, με την κατάλληλη διαδικασία, μόλις καταλογισθεί.

[…]

3. Η γνωστοποίηση [του ποσού των δασμών] στον οφειλέτη δεν είναι δυνατόν να γίνει μετά τη λήξη τριετούς προθεσμίας από την ημερομηνία γένεσης της τελωνειακής οφειλής. Η προθεσμία αυτή αναστέλλεται από τη στιγμή που υποβάλλεται προσφυγή κατά την έννοια του άρθρου 243 και καθ’ όλη τη διάρκεια της διαδικασίας προσφυγής.»

15 Στο κεφάλαιο 5 του τίτλου VII του εν λόγω κώδικα, τιτλοφορούμενο «Επιστροφή και διαγραφή δασμών» περιλαμβανόταν το άρθρο 236 του ιδίου κώδικα, του οποίου η παράγραφος 1 προέβλεπε τα εξής:

«Η επιστροφή ή η διαγραφή εισαγωγικών ή εξαγωγικών δασμών πραγματοποιείται εφόσον αποδεικνύεται ότι κατά τη στιγμή της πληρωμής τους το ποσό τους δεν οφειλόταν νομίμως […]

[…]»

Το ιστορικό της διαφοράς και το προδικαστικό ερώτημα

Το ιστορικό του επίδικου κανονισμού

16 Στις 5 Οκτωβρίου 2006 το Συμβούλιο εξέδωσε τον κανονισμό (ΕΚ) 1472/2006, για την επιβολή οριστικού δασμού αντιντάμπινγκ και για την οριστική είσπραξη του προσωρινού δασμού που επιβλήθηκε στις εισαγωγές ορισμένων υποδημάτων που έχουν το πάνω μέρος από δέρμα, καταγωγής Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας και Βιετνάμ (ΕΕ 2006, L 275, σ. 1, στο εξής: οριστικός κανονισμός).

17 Το άρθρο 1, παράγραφος 1, του οριστικού κανονισμού θέσπισε τον εν λόγω δασμό αντιντάμπινγκ και απαριθμούσε τις διάφορες κατηγορίες υποδημάτων που έχουν το πάνω μέρος από δέρμα επί των οποίων είχε εφαρμογή. Το άρθρο 1, παράγραφος 3, του κανονισμού αυτού καθόριζε τον συντελεστή του εν λόγω δασμού σε 16,5 % για τα υποδήματα που έχουν το πάνω μέρος από δέρμα τα οποία κατασκευάζονταν από τις εγκατεστημένες στην Κίνα εταιρίες εκτός από την Golden Step, σε 9,7 % για τα υποδήματα τα οποία κατασκευάζονταν από την τελευταία και σε 10 % για εκείνα τα οποία κατασκευάζονταν από τις εγκατεστημένες στο Βιετνάμ εταιρίες.

18 Εξάλλου, το άρθρο 1, παράγραφος 4, του οριστικού κανονισμού προέβλεπε ότι, «εκτός αν [οριζόταν] διαφορετικά, εφαρμόζοντα[ν] οι διατάξεις που [ίσχυαν] για τους τελωνειακούς δασμούς».

19 Τέλος, το άρθρο 3 του κανονισμού αυτού προέβλεπε ότι ο κανονισμός αυτός θα άρχιζε να ισχύει την επόμενη ημέρα από τη δημοσίευσή του στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, στις 6 Οκτωβρίου 2006, και θα παρέμενε σε ισχύ επί δύο έτη, ήτοι από τις 7 Οκτωβρίου 2006 έως τις 6 Οκτωβρίου 2008.

20 Στις 22 Δεκεμβρίου 2009 το Συμβούλιο εξέδωσε τον εκτελεστικό κανονισμό (ΕΕ) 1294/2009, για την επιβολή οριστικού δασμού αντιντάμπινγκ στις εισαγωγές ορισμένων υποδημάτων με το άνω μέρος από δέρμα, καταγωγής Βιετνάμ και Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας, όπως επεκτάθηκε στις εισαγωγές ορισμένων υποδημάτων με το άνω μέρος από δέρμα που αποστέλλονται από την ΕΔΠ Μακάο, ανεξάρτητα από το αν δηλώνονται ως καταγωγής ΕΔΠ Μακάο ή όχι, μετά τη διαδικασία επανεξέτασης ενόψει της λήξης της ισχύος των μέτρων, σύμφωνα με το άρθρο 11, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΚ) 384/96 του Συμβουλίου (ΕΕ 2009, L 352, σ. 1, στο εξής: κανονισμός παρατάσεως).

21 Το άρθρο 1, παράγραφος 1, του κανονισμού παρατάσεως θέσπισε τον δασμό αυτόν και απαριθμούσε τις διάφορες κατηγορίες υποδημάτων που έχουν το άνω μέρος από δέρμα επί των οποίων έχει εφαρμογή. Το άρθρο 1, παράγραφοι 3 και 4, του κανονισμού αυτού καθόριζε τον συντελεστή του εν λόγω δασμού σε 16,5 % για τα υποδήματα με το άνω μέρος από δέρμα τα οποία κατασκευάζονται από τις εταιρίες που είναι εγκατεστημένες στην Κίνα ή αποστέλλονται από το Μακάο, σε 9,7 % για τα υποδήματα τα οποία κατασκευάζονται από την Golden Step και σε 10 % για εκείνα τα οποία κατασκευάζονται από τις εγκατεστημένες στο Βιετνάμ εταιρίες.

22 Εξάλλου, το άρθρο 1, παράγραφος 5, του κανονισμού παρατάσεως προέβλεπε ότι, «[ε]κτός αν [οριζόταν] άλλως, εφαρμόζοντα[ν] οι ισχύουσες διατάξεις για τους τελωνειακούς δασμούς».

23 Τέλος, το άρθρο 2 του κανονισμού αυτού προέβλεπε ότι ο κανονισμός θα άρχιζε να ισχύει την επόμενη της δημοσιεύσεώς του στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, στις 30 Δεκεμβρίου 2009, και ότι θα ίσχυε για περίοδο δεκαπέντε μηνών, ήτοι από τις 31 Δεκεμβρίου 2009 έως τις 30 Μαρτίου 2011.

24 Με την απόφαση της 4ης Φεβρουαρίου 2016, C & J Clark International και Puma (C-659/13 και C-34/14, EU:C:2016:74), το Δικαστήριο έκρινε ότι ο οριστικός κανονισμός και ο κανονισμός παρατάσεως ήταν ανίσχυροι, καθόσον αντέβαιναν στο άρθρο 2, παράγραφος 7, στοιχείο β′, και στο άρθρο 9, παράγραφος 5, του κανονισμού 384/96.

Ο επίδικος κανονισμός

25 Όπως προκύπτει από τον τίτλο του επίδικου κανονισμού και την αιτιολογική του σκέψη 13, ο κανονισμός αυτός έχει ως αντικείμενο τη λήψη των μέτρων που συνεπάγεται η εκτέλεση της αποφάσεως της 4ης Φεβρουαρίου 2016, C & J Clark International και Puma (C-659/13 και C-34/14, EU:C:2016:74).

26 Συναφώς, η Επιτροπή εξέθεσε, κατ' ουσίαν, στις αιτιολογικές σκέψεις 13 έως 16, 21 και 24 του επίδικου κανονισμού, ότι είχε την πρόθεση να διορθώσει τις διαπιστωθείσες από το Δικαστήριο παρανομίες, επαναλαμβάνοντας τις διαδικασίες εκδόσεως του οριστικού κανονισμού και του κανονισμού παρατάσεως από το σημείο κατά το οποίο διαπράχθηκαν οι παρανομίες αυτές, με σκοπό να εκδώσει νέους κανονισμούς για την εκ νέου επιβολή δασμών αντιντάμπινγκ με κατάλληλους συντελεστές. Η Επιτροπή διευκρίνισε επίσης ότι οι εν λόγω δασμοί αντιντάμπινγκ θα παράγουν αποτελέσματα από την ημερομηνία ενάρξεως ισχύος του οριστικού κανονισμού και του κανονισμού παρατάσεως.

27 Περαιτέρω, η Επιτροπή, στις αιτιολογικές σκέψεις 18 και 22 του επίδικου κανονισμού, θεώρησε σκόπιμο «να υποχρεώσει τις εθνικές τελωνειακές αρχές, οι οποίες πρέπει να αποφασίσουν σχετικά με αίτηση για επιστροφή των δασμών αντιντάμπινγκ βάσει του άρθρου 236 του [τελωνειακού κώδικα], […] να αναμείνουν την αξιολόγηση της Επιτροπής όσον αφορά τ[ις] [αντίστοιχες] αιτήσ[εις] περί υπαγωγής σε [καθεστώς εταιρίας που λειτουργεί υπό συνθήκες οικονομίας της αγοράς] και περί [ατομικής μεταχειρίσεως] και, ενδεχομένως, την εκ νέου επιβολή του δασμού αντιντάμπινγκ με τον κατάλληλο συντελεστή, πριν προβούν στην επιστροφή». Η Επιτροπή διευκρίνισε επίσης ότι «[ν]ομική

βάση της υποχρέωσης αυτής αποτελεί το άρθρο 14[, παράγραφος 1, πρώτη περίοδος,] του κανονισμού [1225/2009], το οποίο ορίζει ότι ο κανονισμός για την επιβολή των δασμών πρέπει να προσδιορίζει τις λεπτομέρειες της είσπραξής του από τα κράτη μέλη».

28 Επί της βάσεως αυτής, το άρθρο 1 του επίδικου κανονισμού προβλέπει τα εξής:

«1. Οι εθνικές τελωνειακές αρχές που λαμβάνουν αίτηση επιστροφής, βάσει του άρθρου 236 του [...] τελωνειακού κώδικα, των δασμών αντιντάμπινγκ που επιβάλλονται με τον [οριστικό] κανονισμό [...] ή με τον κανονισμό [παρατάσεως] και που εισπράττονται από τις εθνικές τελωνειακές αρχές, η οποία βασίζεται στο γεγονός ότι ένας παραγωγός-εξαγωγέας που δεν συμπεριελήφθη στο δείγμα ζήτησε να υπαχθεί σε [καθεστώς εταιρίας που λειτουργεί υπό συνθήκες οικονομίας της αγοράς] ή να του χορηγηθεί [ατομική μεταχείριση], διαβιβάζουν την αίτηση και όλα τα δικαιολογητικά έγγραφα στην Επιτροπή.

2. Εντός οκτώ μηνών από την παραλαβή της αίτησης και όλων των δικαιολογητικών εγγράφων, η Επιτροπή ελέγχει αν ο παραγωγός-εξαγωγέας είχε πράγματι υποβάλει αίτηση περί υπαγωγής σε [καθεστώς εταιρίας που λειτουργεί υπό συνθήκες οικονομίας της αγοράς] και περί [ατομικής μεταχειρίσεως]. Αν ναι, η Επιτροπή αξιολογεί την εν λόγω αίτηση και επιβάλλει εκ νέου τον κατάλληλο δασμό με εκτελεστικό κανονισμό της Επιτροπής, κατόπιν σχετικής κοινοποίησης [...].

3. Οι εθνικές τελωνειακές αρχές αναμένουν την έκδοση του σχετικού εκτελεστικού κανονισμού της Επιτροπής για την εκ νέου επιβολή δασμών πριν λάβουν απόφαση σχετικά με την αίτηση επιστροφής και διαγραφής των δασμών αντιντάμπινγκ.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα

29 Με πράξη επιβολής δασμών της 10ης Μαΐου 2010, κοινοποιηθείσα κατόπιν στην προσφεύγουσα της κύριας δίκης, το τελωνείο καθόρισε σε 11 181,92 ευρώ το ποσό των δασμών αντιντάμπινγκ που έπρεπε να καταβάλει η προσφεύγουσα, δυνάμει του οριστικού κανονισμού και του κανονισμού παρατάσεως, για τη θέση σε ελεύθερη κυκλοφορία στην Ένωση ορισμένων υποδημάτων που έχουν το άνω μέρος από δέρμα, καταγωγής Κίνας και Βιετνάμ. Τα υποδήματα αυτά παρήχθησαν από κινεζική και από βιετναμέζικη εταιρία οι οποίες ζήτησαν αμφότερες, στο πλαίσιο των διαδικασιών κατόπιν των οποίων εκδόθηκαν ο οριστικός κανονισμός και ο κανονισμός παρατάσεως, να υπαχθούν σε καθεστώς εταιρίας που λειτουργεί υπό συνθήκες οικονομίας της αγοράς, ειδάλλως, να τύχουν ατομικής μεταχειρίσεως. Η Επιτροπή όμως δεν αποφάνθηκε επί των αιτήσεων αυτών, δεδομένου ότι οι εταιρίες που τις υπέβαλαν δεν περιλαμβάνονταν στο δείγμα των παραγωγών-εξαγωγέων που είχε συσταθεί για την έρευνα η οποία κατέληξε στην έκδοση των εν λόγω κανονισμών.

30 Στις 12 Ιουνίου 2012 η προσφεύγουσα της κύριας δίκης ζήτησε από το τελωνείο να της επιστρέψει, δυνάμει του άρθρου 236 του τελωνειακού κώδικα, τους δασμούς αντιντάμπινγκ που είχε καταβάλει βάσει του οριστικού κανονισμού και του κανονισμού παρατάσεως, ισχυριζόμενη ότι οι δασμοί αυτοί έπρεπε να θεωρηθούν ως μη νομίμως οφειλόμενοι κατά τον χρόνο πληρωμής τους, λαμβανομένου υπόψη του ανίσχυρου των εν λόγω κανονισμών. Επί της αιτήσεως αυτής εκδόθηκε απορριπτική απόφαση στις 15 Νοεμβρίου 2013. Στη συνέχεια, η προσφεύγουσα της κύριας δίκης υπέβαλε διοικητική προσφυγή κατά της αποφάσεως αυτής, η οποία επίσης απορρίφθηκε από το εν λόγω τελωνείο, κατόπιν δε άσκησε προσφυγή ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου.

31 Συναφώς, το Finanzgericht Düsseldorf (δικαστήριο φορολογικών διαφορών του Ντίσελντορφ, Γερμανία) επισημαίνει, κατά πρώτον, ότι η προσφεύγουσα της κύριας δίκης, λαμβανομένης υπόψη της καταστάσεως στην οποία βρίσκεται, βασίμως προβάλλει ότι ο οριστικός κανονισμός και ο κανονισμός παρατάσεως είναι εν μέρει ανίσχυροι, όπως διαπίστωσε το Δικαστήριο στην απόφαση της 4ης Φεβρουαρίου 2016, C & J Clark International και Puma (C-659/13 και C-34/14, EU:C:2016:74), και

ότι, συνεπώς, πρέπει να γίνει δεκτή η προσφυγή της και να διαταχθεί το τελωνείο να της επιστρέψει τους δασμούς αντιντάμπινγκ τους οποίους κατέβαλε, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 236 του τελωνειακού κώδικα.

32 Κατά δεύτερον, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι, κατόπιν της εκδόσεως του επίδικου κανονισμού μετά την άσκηση της εν λόγω προσφυγής, δεν επιτρέπεται πλέον η έκδοση τέτοιου είδους διαταγών, λαμβανομένης υπόψη της άμεσης εφαρμογής του. Προσθέτει ωστόσο ότι αμφιβάλλει ως προς το κύρος του κανονισμού αυτού για πολλούς λόγους.

33 Πρώτον, το δικαστήριο αυτό διερωτάται μήπως ο επίδικος κανονισμός δεν έπρεπε να βασιστεί στον κανονισμό 1225/2009, αλλά στον κανονισμό 384/96, και αν, κατά συνέπεια, η εξουσία επιβολής δασμών αντιντάμπινγκ δεν έπρεπε να ανατεθεί στην Επιτροπή, αλλά στο Συμβούλιο, στο οποίο ανατίθεται η εξουσία αυτή με το άρθρο 9, παράγραφος 4, του κανονισμού 384/96.

34 Δεύτερον, ακόμη και αν υποτεθεί ότι η Επιτροπή, με τον επίδικο κανονισμό, ορθώς εφάρμοσε τον κανονισμό 1225/2009, το εν λόγω δικαστήριο ζητεί να διευκρινισθεί αν η Επιτροπή είχε την εξουσία να απευθύνει τις προβλεπόμενες στο άρθρο 1 του επίδικου κανονισμού διαταγές, λαμβανομένου υπόψη του γράμματος του άρθρου 14, παράγραφος 1, πρώτη περίοδος, του κανονισμού 1225/2009, αφενός, και του άρθρου 236, παράγραφος 1, του τελωνειακού κώδικα, αφετέρου.

35 Τρίτον, το εν λόγω δικαστήριο διερωτάται κατά πόσον ο επίδικος κανονισμός μπορούσε νομίμως να επαναλάβει τη διαδικασία εκδόσεως του οριστικού κανονισμού και του κανονισμού παρατάσεως με σκοπό την εκ νέου επιβολή των επιβληθέντων με τους τελευταίους αυτούς κανονισμούς δασμών αντιντάμπινγκ, λαμβανομένων υπόψη, αφενός των κανόνων περί μη αναδρομικότητας που προβλέπονταν στο άρθρο 10, παράγραφος 1, του κανονισμού 384/96 και κατόπιν στο άρθρο 10, παράγραφος 1, του κανονισμού 1225/2009, και, αφετέρου, του κανόνα περί παραγραφής του άρθρου 221, παράγραφος 3, του τελωνειακού κώδικα.

36 Τέταρτον, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται, κατ' ουσίαν, αν οι προβλεπόμενες με τον επίδικο κανονισμό διαταγές μπορούν να θεωρηθούν υπερβολικές, καθόσον επιβάλλουν στις εθνικές τελωνειακές αρχές να διαβιβάζουν στην Επιτροπή τις αιτήσεις περί επιστροφής που τους έχουν υποβληθεί δυνάμει του άρθρου 236 του τελωνειακού κώδικα.

37 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Finanzgericht Düsseldorf (δικαστήριο φορολογικών διαφορών του Ντίσελντορφ, Γερμανία) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Είναι έγκυρος ο [επίδικος] κανονισμός […];»

Επί του παραδεκτού

38 Η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτη, για τον λόγο ότι η προσφεύγουσα της κύριας δίκης νομιμοποιούνταν χωρίς καμία αμφιβολία να ζητήσει την ακύρωση του επίδικου κανονισμού ενώπιον του δικαστή της Ένωσης, αλλά δεν το έπραξε εντός της κατά το άρθρο 263, έκτο εδάφιο, ΣΛΕΕ προθεσμίας, οπότε δεν μπορεί να καταστρατηγήσει την προθεσμία αυτή προβάλλοντας, τώρα, ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, το ανίσχυρο του κανονισμού αυτού.

39 Συναφώς, κατά πάγια νομολογία, στην περίπτωση κατά την οποία ένα πρόσωπο το οποίο, χωρίς καμία αμφιβολία, νομιμοποιούνταν να ζητήσει την ακύρωση πράξεως ενώπιον του δικαστή της Ένωσης, δεν το έπραξε εντός της κατά το άρθρο 263, έκτο εδάφιο, ΣΛΕΕ προθεσμίας, πρέπει να θεωρηθεί ότι το πρόσωπο αυτό δεν δικαιούται να επικαλεστεί το ανίσχυρο της πράξεως αυτής στο πλαίσιο προσφυγής ασκηθείσας ενώπιον εθνικού δικαστηρίου, η οποία στρέφεται κατά εθνικού μέτρου ληφθέντος βάσει

της εν λόγω πράξεως (αποφάσεις της 9ης Μαρτίου 1994, TWD Textilwerke Deggendorf, C-188/92, EU:C:1994:90, σκέψη 23, καθώς και της 4ης Φεβρουαρίου 2016, C & J Clark International και Puma, C-659/13 και C-34/14, EU:C:2016:74, σκέψη 56).

40 Κατά συνέπεια, αν, σε περίπτωση όπως η περιγραφείσα στην προηγούμενη σκέψη της παρούσας αποφάσεως, το επιληφθέν εθνικό δικαστήριο υποβάλει ενώπιον του Δικαστηρίου αίτηση προδικαστικής αποφάσεως για την εκτίμηση του κύρους μιας τέτοιας πράξεως, η αίτηση αυτή πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτη.

41 Εντούτοις, εν προκειμένω, δεν απαιτείται να καθορισθεί αν η προσφεύγουσα της κύριας δίκης νομιμοποιούνταν χωρίς καμία αμφιβολία να ζητήσει την ακύρωση του επίδικου κανονισμού ενώπιον του δικαστή της Ένωσης, δεδομένου ότι δεν βρίσκεται στην κατάσταση την οποία αφορά η νομολογία που παρατέθηκε στη σκέψη 39 της παρούσας αποφάσεως. Πράγματι, ο κανονισμός αυτός εκδόθηκε μετά την άσκηση της προσφυγής ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, στο πλαίσιο της οποίας, κατά την άποψη του δικαστηρίου αυτού, ο εν λόγω κανονισμός μπορεί να αντιταχθεί στην προσφεύγουσα της κύριας δίκης. Συνεπώς, η προσφεύγουσα της κύριας δίκης επιδιώκει να αμυνθεί και όχι να καταστρατηγήσει την προθεσμία εντός της οποίας μπορούσε να προσβάλει τον εν λόγω κανονισμό ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

42 Επομένως, η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως είναι παραδεκτή.

Επί του προδικαστικού ερωτήματος

43 Καίτοι από το γράμμα του υποβληθέντος ερωτήματος δεν προκύπτουν οι αιτίες του ανισχύρου ως προς τις οποίες διερωτάται το αιτούν δικαστήριο, πρέπει να θεωρηθεί, λαμβανομένων υπόψη των εκτιθεμένων στην απόφαση περί παραπομπής, ότι, με το ερώτημα αυτό, το εν λόγω δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινισθεί αν ο επίδικος κανονισμός είναι ανίσχυρος για πλείονες λόγους, οι οποίοι αντλούνται από το ότι εφαρμόζει τον κανονισμό 1225/2009 και όχι τον κανονισμό 384/96, από το γεγονός ότι έχει ως νομική βάση το άρθρο 14, παράγραφος 1, πρώτη περίοδος, του πρώτου από τους δύο αυτούς κανονισμούς, από την τήρηση των εφαρμοστέων σε θέματα μη αναδρομικότητας και παραγραφής κανόνων, καθώς και τον τυχόν υπερβολικό χαρακτήρα των προβλεπόμενων διαταγών.

44 Οι διάφοροι αυτοί λόγοι ανίσχυρου πρέπει να εξετασθούν διαδοχικώς.

45 Πρώτον, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται μήπως, λαμβανομένου υπόψη του γράμματος του άρθρου 23, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1225/2009 και των ημερομηνιών κινήσεως των διαδικασιών εκδόσεως του οριστικού κανονισμού και του κανονισμού παρατάσεως, αντιστοίχως, ο επίδικος κανονισμός δεν έπρεπε να βασισθεί στον κανονισμό 1225/2009, αλλά στον κανονισμό 384/96. Εξάλλου, το αιτούν δικαστήριο παρατηρεί ότι, εάν τούτο ισχύει, ο επίδικος κανονισμός θα είναι, κατά συνέπεια, επίσης ανίσχυρος για τον λόγο ότι κακώς αναθέτει την εξουσία επιβολής δασμών αντιντάμπινγκ στην Επιτροπή και όχι στο Συμβούλιο, ενώ το άρθρο 9, παράγραφος 4, του κανονισμού 384/96 αναθέτει την εξουσία αυτή στο Συμβούλιο.

46 Συναφώς, επισημαίνεται ότι οι σχέσεις μεταξύ του κανονισμού 384/96 και του κανονισμού 1225/2009 διέπονται από το άρθρο 23 του τελευταίου αυτού κανονισμού.

47 Το άρθρο αυτό τιτλοφορείται «Κατάργηση». Το πρώτο εδάφιο ορίζει ότι «[ο] κανονισμός [384/96] καταργείται». Το δε δεύτερο εδάφιο διευκρινίζει τα αποτελέσματα της καταργήσεως αυτής επί των διαδικασιών που έχουν κινηθεί δυνάμει του εν λόγω κανονισμού.

48 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι υφίσταται απόκλιση μεταξύ των γλωσσικών αποδόσεων του δεύτερου εδαφίου. Πράγματι, καίτοι ορισμένες από αυτές, μεταξύ των οποίων η γερμανική, αναφέρουν ότι ο κανονισμός 384/96 εξακολουθεί να έχει εφαρμογή στις διαδικασίες που έχουν κινηθεί δυνάμει του κανονισμού αυτού, όλες οι άλλες απλώς αναφέρουν ότι η κατάργησή του δεν επηρεάζει το κύρος των διαδικασιών αυτών.

49 Κατά πάγια νομολογία, η ανάγκη ενιαίας ερμηνείας του δικαίου της Ένωσης δεν επιτρέπει, σε περίπτωση αμφιβολίας, να λαμβάνεται υπόψη μεμονωμένα το κείμενο μιας νομικής διατάξεως και επιτάσσει, αντιθέτως, το κείμενο αυτό να ερμηνεύεται σε σχέση τόσο με την αληθή βούληση του συντάκτη της όσο και με τον σκοπό που αυτός επιδίωκε, υπό το πρίσμα ιδίως των αποδόσεών του σε όλες τις γλώσσες (αποφάσεις της 4ης Φεβρουαρίου 2016, C & J Clark International και Puma, C-659/13 και C-34/14, EU:C:2016:74, σκέψη 122, καθώς και της 25ης Ιανουαρίου 2017, Vilkas, C-640/15, EU:C:2017:39, σκέψη 47).

50 Εν προκειμένω, από την αιτιολογική σκέψη 1 του κανονισμού 1225/2009 προκύπτει ότι ο κανονισμός αυτός αποσκοπεί κατ' ουσίαν στην κωδικοποίηση του κανονισμού 384/96 χωρίς τροποποίηση του ουσιαστικού περιεχομένου του.

51 Εξάλλου, από τον τίτλο και το γράμμα του άρθρου 23 του κανονισμού 1225/2009 προκύπτει ότι, θεσπίζοντας το άρθρο αυτό, ο νομοθέτης της Ένωσης επιθυμούσε την κατάργηση του κανονισμού 384/96, διασφαλίζοντας ρητώς ότι οι κινηθείσες δυνάμει του κανονισμού αυτού διαδικασίες εξακολουθούν να είναι έγκυρες, προκειμένου να δοθεί στα αρμόδια θεσμικά όργανα η δυνατότητα συνεχίσεώς τους. Αντιθέτως, ο νομοθέτης της Ένωσης δεν προέβλεψε, στις περισσότερες γλωσσικές αποδόσεις του κανονισμού 1225/2009, ότι οι διατάξεις του κανονισμού 384/96 θα εξακολουθούσαν να έχουν εφαρμογή στις διαδικασίες αυτές.

52 Τέλος, από τη νομολογία προκύπτει ότι οι πράξεις της Ένωσης πρέπει, κατ' αρχήν, να εκδίδονται σύμφωνα με τους ισχύοντες κατά τον χρόνο εκδόσεώς τους διαδικαστικούς κανόνες (βλ., συναφώς, απόφαση της 14ης Ιουνίου 2016, Επιτροπή κατά McBride κ.λπ., C-361/14 P, EU:C:2016:434, σκέψη 40). Επομένως, ακριβώς λόγω της καταργήσεως του κανονισμού 384/96, και λαμβανομένου υπόψη του σκοπού του κανονισμού 1225/2009, οι κινηθείσες βάσει του πρώτου από τους κανονισμούς αυτούς διαδικασίες μπορούν, από της καταργήσεώς του, να συνεχισθούν μόνον βάσει του δεύτερου από τους κανονισμούς αυτούς.

53 Εν προκειμένω, ο επίδικος κανονισμός εκδόθηκε στις 17 Φεβρουαρίου 2016, ήτοι σε ημερομηνία μεταγενέστερη της καταργήσεως του κανονισμού 384/96 από τον κανονισμό 1225/2009 στις 11 Ιανουαρίου 2010.

54 Συνεπώς, ορθώς η Επιτροπή στήριξε τον επίδικο κανονισμό στον κανονισμό 1225/2009.

55 Περαιτέρω, παρατηρείται ότι ορθώς ο επίδικος κανονισμός αναθέτει την εξουσία επιβολής δασμών αντιντάμπινγκ στην Επιτροπή αντί να την αναθέσει στο Συμβούλιο, δεδομένου ότι η εξουσία αυτή είχε ανατεθεί στην Επιτροπή με το άρθρο 9, παράγραφος 4, του κανονισμού 1225/2009, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 37/2014.

56 Δεύτερον, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινισθεί αν το άρθρο 14, παράγραφος 1, πρώτη περίοδος, του κανονισμού 1225/2009 συνιστά νομική βάση επιτρέπουσα τις προβλεπόμενες στο άρθρο 1 του επίδικου κανονισμού διαταγές. Συναφώς, επισημαίνει ότι από το εν λόγω άρθρο 14, παράγραφος 1, πρώτη περίοδος, είναι αδύνατο να συναχθεί ότι το άρθρο αυτό παρέχει στην Επιτροπή την εξουσία, αφενός, να λαμβάνει προπαρασκευαστικά μέτρα για την εκ νέου επιβολή δασμών αντιντάμπινγκ και, αφετέρου, να δίνει διαταγές που ενδέχεται να προσκρούουν στο άρθρο 236, παράγραφος 1, του τελωνειακού κώδικα, καθόσον οι διαταγές αυτές εμποδίζουν τις εθνικές τελωνειακές αρχές να επιστρέφουν τους δασμούς αντιντάμπινγκ που έχουν εισπραχθεί κατ' εφαρμογήν του οριστικού κανονισμού και του κανονισμού παρατάσεως.

57 Όσον αφορά την πρώτη πτυχή των προβληματισμών του αιτούντος δικαστηρίου, παρατηρείται ότι, κατά το γράμμα του άρθρου 14, παράγραφος 1, πρώτη περίοδος, του κανονισμού 1225/2009, οι δασμοί αντιντάμπινγκ επιβάλλονται με κανονισμό και εισπράττονται από τα κράτη μέλη υπό τη μορφή, στο ύψος και με βάση τα λοιπά κριτήρια που προβλέπει ο κανονισμός με τον οποίο επιβάλλονται οι δασμοί.

58 Από το γράμμα της διατάξεως αυτής προκύπτει ότι ο νομοθέτης της Ένωσης δεν θέλησε να προβλέψει περιοριστικώς τα σχετικά με την είσπραξη των δασμών αντιντάμπινγκ στοιχεία τα οποία μπορεί να καθορίσει η Επιτροπή.

59 Οι προβλεπόμενες όμως στο άρθρο 1 του επίδικου κανονισμού διαταγές αποσκοπούν στη διασφάλιση της εισπράξεως των δασμών αντιντάμπινγκ που επιβάλλονται με τον οριστικό κανονισμό και τον κανονισμό παρατάσεως, υποχρεώνοντας τις εθνικές τελωνειακές αρχές να αναμένουν μέχρι να καθορίσει η Επιτροπή τους συντελεστές που πρέπει να οριστούν για τους δασμούς αυτούς, σε εκτέλεση της αποφάσεως της 4ης Φεβρουαρίου 2016, C & J Clark International και Puma (C-659/13 και C-34/14, EU:C:2016:74), πριν λάβουν απόφαση επί των αιτήσεων επιστροφής που υποβάλλουν οι επιχειρηματίες οι οποίοι έχουν καταβάλει τους δασμούς αυτούς.

60 Κατά συνέπεια, δεδομένου ότι οι εν λόγω διαταγές αφορούν την είσπραξη των οικείων δασμών αντιντάμπινγκ από τα κράτη μέλη, το άρθρο 14, παράγραφος 1, πρώτη περίοδος, του κανονισμού 1225/2009 παρέχει σαφώς στην Επιτροπή την εξουσία να τις απευθύνει.

61 Όσον αφορά τη δεύτερη πτυχή που αναφέρθηκε στη σκέψη 56 της παρούσας αποφάσεως, υπενθυμίζεται ότι ο επίδικος κανονισμός έχει ως αντικείμενο τη λήψη των μέτρων που απαιτούνται για την εκτέλεση της αποφάσεως της 4ης Φεβρουαρίου 2016, C & J Clark International και Puma (C-659/13 και C-34/14, EU:C:2016:74), με την οποία το Δικαστήριο έκρινε ότι ο οριστικός κανονισμός και ο κανονισμός παρατάσεως ήταν ανίσχυροι, όπως εκτίθεται στη σκέψη 24 της παρούσας αποφάσεως.

62 Ασφαλώς, κατά πάγια νομολογία, όταν το Δικαστήριο κρίνει ανίσχυρο έναν κανονισμό περί επιβολής δασμών αντιντάμπινγκ, όπως ο οριστικός κανονισμός και ο κανονισμός παρατάσεως, οι δασμοί αυτοί θεωρούνται ως μη νομίμως οφειλόμενοι κατά το άρθρο 236 του τελωνειακού κώδικα και πρέπει να επιστραφούν από τις εθνικές τελωνειακές αρχές, υπό τους όρους που προβλέπονται προς τούτο (βλ., συναφώς, αποφάσεις της 27ης Σεπτεμβρίου 2007, Ikea Wholesale, C-351/04, EU:C:2007:547, σκέψεις 66 έως 69, και της 18ης Ιανουαρίου 2017, Wortmann, C-365/15, EU:C:2017:19, σκέψη 34).

63 Εντούτοις, το ακριβές περιεχόμενο της αποφάσεως του Δικαστηρίου περί κηρύξεως ανισχύρου και, ως εκ τούτου, των εξ αυτής απορρεουσών υποχρεώσεων πρέπει να καθορίζεται, σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση, λαμβανομένου υπόψη όχι μόνο του διατακτικού της αποφάσεως αυτής, αλλά και του σκεπτικού το οποίο αποτελεί το αναγκαίο του έρεισμα (βλ., συναφώς, απόφαση της 28ης Ιανουαρίου 2016, CM Eurologistik και GLS, C-283/14 και C-284/14, EU:C:2016:57, σκέψη 49 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

64 Υπό τις συνθήκες αυτές, είναι, εν προκειμένω, αναγκαίο να καθορισθεί το ακριβές περιεχόμενο της κηρύξεως του ανισχύρου που περιλαμβάνεται στο διατακτικό της αποφάσεως της 4ης Φεβρουαρίου 2016, C & J Clark International και Puma (C-659/13 και C-34/14, EU:C:2016:74), υπό το πρίσμα του σκεπτικού της αποφάσεως αυτής, το οποίο αποτελεί το αναγκαίο έρεισμα του εν λόγω διατακτικού.

65 Από τις σκέψεις 79, 112, 135 και 177 της εν λόγω αποφάσεως προκύπτει, κατ' αρχάς, ότι το ανίσχυρο του οριστικού κανονισμού και του κανονισμού παρατάσεως που έκρινε το Δικαστήριο είναι η συνέπεια δύο διαφορετικών μεν, αλλά συνδεομένων μεταξύ τους παρανομιών. Αφενός, το Συμβούλιο και η Επιτροπή εξέδωσαν τους κανονισμούς αυτούς χωρίς να εξετάσουν, προηγουμένως, τις αιτήσεις περί υπαγωγής στο καθεστώς εταιρίας που λειτουργεί υπό συνθήκες οικονομίας της αγοράς που υπέβαλαν ορισμένοι παραγωγοί-εξαγωγείς τους οποίους αφορούσε η έρευνα η οποία κινήθηκε για την έκδοση

των εν λόγω κανονισμών, κατά παράβαση του άρθρου 2, παράγραφος 7, στοιχείο β', του κανονισμού 384/96. Αφετέρου, το Συμβούλιο και η Επιτροπή παρέλειψαν, κατά παράβαση του άρθρου 9, παράγραφος 5, του κανονισμού 384/96, να εξετάσουν τις αιτήσεις ατομικής μεταχειρίσεως τις οποίες υπέβαλαν οι ίδιοι αυτοί παραγωγοί-εξαγωγείς.

66 Στη συνέχεια, από τις σκέψεις 39, 108, 120 και 131 της εν λόγω αποφάσεως προκύπτει ότι το σύνολο των αιτήσεων αυτών είχε ως αντικείμενο να δοθεί στους παραγωγούς-εξαγωγείς που τις είχαν υποβάλει η δυνατότητα να τύχουν ατομικής μεταχειρίσεως στο πλαίσιο των διαφόρων προπαρασκευαστικών πράξεων για την επιβολή των δασμών αντιντάμπινγκ, στο πλαίσιο της οποίας το Συμβούλιο και η Επιτροπή θα μπορούσαν να καθορίσουν, υπέρ των εν λόγω παραγωγών-εξαγωγέων, συντελεστές δασμών αντιντάμπινγκ χαμηλότερους από τους προβλεπόμενους με τον οριστικό κανονισμό και τον κανονισμό παρατάσεως.

67 Τέλος, από τις σκέψεις 174 και 177 της αποφάσεως της 4ης Φεβρουαρίου 2016, C & J Clark International και Puma (C-659/13 και C-34/14, EU:C:2016:74), προκύπτει ότι, από την εξέταση την οποία πραγματοποίησε το Δικαστήριο στην απόφαση αυτή, δεν ανέκυψε κανένα άλλο στοιχείο ικανό να θίξει το κύρος του οριστικού κανονισμού και του κανονισμού παρατάσεως.

68 Λαμβανομένων υπόψη των λόγων αυτών, κρίνεται ότι, για να συμμορφωθεί με την υποχρέωση εκτελέσεως της αποφάσεως της 4ης Φεβρουαρίου 2016, C & J Clark International και Puma (C-659/13 και C-34/14, EU:C:2016:74), η Επιτροπή μπορούσε νομίμως να κρίνει ότι εναπέκειτο σε αυτήν να εξετάσει τις υποβληθείσες από τους οικείους παραγωγούς-εξαγωγείς αιτήσεις για να καθορίσει αν για τους δασμούς αντιντάμπινγκ που είναι εφαρμοστέοι ως προς αυτούς, δυνάμει του οριστικού κανονισμού και του κανονισμού παρατάσεως, έπρεπε να είχαν καθορισθεί συντελεστές χαμηλότεροι από τους προβλεπόμενους με τους δύο αυτούς κανονισμούς.

69 Πράγματι, στην καλύτερη περίπτωση μέρος μόνον των δασμών αντιντάμπινγκ που εισπράχθηκαν κατ' εφαρμογήν των εν λόγω κανονισμών, το οποίο αντιστοιχεί στην τυχόν διαφορά μεταξύ των συντελεστών τους οποίους οι κανονισμοί αυτοί καθόρισαν για τους ως άνω δασμούς αντιντάμπινγκ, αφενός, και των συντελεστών τους οποίους θα έπρεπε να καθορίσουν αν δεν είχαν διαπραχθεί οι διαπιστωθείσες με την απόφαση της 4ης Φεβρουαρίου 2016, C & J Clark International και Puma (C-659/13 και C-34/14, EU:C:2016:74) παρανομίες, αφετέρου, επιβλήθηκε κακώς και, ως εκ τούτου, πρέπει να επιστραφεί στους ενδιαφερόμενους. Στο πλαίσιο αυτό, το άρθρο 236 του τελωνειακού κώδικα δεν μπορεί να έχει την έννοια ότι απαγορεύει στην Επιτροπή να διατάξει να ληφθεί απόφαση επί των αιτήσεων επιστροφής των εν λόγω δασμών αντιντάμπινγκ μετά το πέρας διαδικασίας που έχει ακριβώς σκοπό να της παράσχει τη δυνατότητα υπολογισμού της διαφοράς αυτής.

70 Υπό τις συνθήκες αυτές, λαμβανομένης υπόψη της παρατιθέμενης στις σκέψεις 62 και 63 της παρούσας αποφάσεως νομολογίας, δεν επιβαλλόταν η άμεση και πλήρης επιστροφή των οικείων δασμών αντιντάμπινγκ.

71 Κατά συνέπεια, δεδομένου ότι οι προβλεπόμενες στο άρθρο 1 του επίδικου κανονισμού διαταγές δεν προσκρούουν στο άρθρο 236, παράγραφος 1, του τελωνειακού κώδικα, η Επιτροπή έχει σαφώς την εξουσία να τις απευθύνει βάσει του άρθρου 14, παράγραφος 1, πρώτη περίοδος, του κανονισμού 1225/2009.

72 Τρίτον, το αιτούν δικαστήριο ερωτά αν ο επίδικος κανονισμός μπορούσε νομίμως να επαναλάβει τη διαδικασία εκδόσεως του οριστικού κανονισμού και του κανονισμού παρατάσεως, με σκοπό την εκ νέου επιβολή των δασμών αντιντάμπινγκ τους οποίους επέβαλαν οι κανονισμοί αυτοί κατά την αρχική περίοδο εφαρμογής τους. Συγκεκριμένα, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται αν, λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι οι εν λόγω δασμοί αντιντάμπινγκ είχαν λήξει κατά την ημερομηνία εκδόσεως του επίδικου κανονισμού, η επανάληψη αυτή προσκρούει, αφενός, στους κανόνες περί μη

αναδρομικότητας που προβλέπονταν στο άρθρο 10, παράγραφος 1, του κανονισμού 384/96 και κατόπιν στο άρθρο 10, παράγραφος 1, του κανονισμού 1225/2009, και, αφετέρου, στον κανόνα περί παραγραφής του άρθρου 221, παράγραφος 3, του τελωνειακού κώδικα.

73 Συναφώς, όσον αφορά, κατ' αρχάς, τη δυνατότητα επαναλήψεως της διαδικασίας εκδόσεως του οριστικού κανονισμού και του κανονισμού παρατάσεως με σκοπό την εκ νέου επιβολή των δασμών αντιντάμπινγκ τους οποίους επέβαλαν οι κανονισμοί αυτοί κατά την αρχική περίοδο εφαρμογής τους, επισημαίνεται ότι, όταν απόφαση του Δικαστηρίου ακυρώνει κανονισμό περί επιβολής δασμών αντιντάμπινγκ ή κρίνει ανίσχυρο έναν τέτοιο κανονισμό, το θεσμικό όργανο, το οποίο καλείται να λάβει τα μέτρα που συνεπάγεται η εκτέλεση της αποφάσεως αυτής, έχει την ευχέρεια να επαναλάβει τη διαδικασία εκδόσεως του εν λόγω κανονισμού, ακόμη και αν η εφαρμοστέα νομοθεσία δεν προβλέπει ρητώς την ευχέρεια αυτή (βλ., συναφώς, απόφαση της 28ης Ιανουαρίου 2016, CM Eurologistik και GLS, C-283/14 και C-284/14, EU:C:2016:57, σκέψεις 51 και 52).

74 Εξάλλου, κατά πάγια νομολογία, εκτός της περιπτώσεως κατά την οποία η διαπιστωθείσα παρανομία συνεπάγεται την ακυρότητα ολόκληρης της διαδικασίας, το οικείο θεσμικό όργανο δύναται, προκειμένου να θεσπίσει πράξη η οποία σκοπεί στην αντικατάσταση προηγούμενης πράξεως η οποία ακυρώθηκε ή κρίθηκε ανίσχυρη, να επαναλάβει τη διαδικασία από το στάδιο κατά το οποίο διαπράχθηκε η παρανομία (απόφαση της 28ης Ιανουαρίου 2016, CM Eurologistik και GLS, C-283/14 και C-284/14, EU:C:2016:57, σκέψη 51).

75 Συνεπώς, ο επίδικος κανονισμός νομίμως επανέλαβε τη διαδικασία εκδόσεως του οριστικού κανονισμού και του κανονισμού παρατάσεως.

76 Στη συνέχεια, όσον αφορά το κατά πόσον επιτρέπεται η επανάληψη της διαδικασίας στη περίπτωση κατά την οποία έληξαν οι επίμαχοι δασμοί αντιντάμπινγκ, λαμβανομένων υπόψη των κανόνων περί μη αναδρομικότητας, από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι, όταν θεσμικό όργανο της Ένωσης κάνει χρήση της δυνατότητας επαναλήψεως της διαδικασίας, η οποία εκτίθεται στις σκέψεις 73 και 74 της παρούσας αποφάσεως, πρέπει, σύμφωνα με τις αρχές που διέπουν τη διαχρονική εφαρμογή του δικαίου, να τηρεί τους ουσιαστικούς κανόνες που ισχύουν κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών που αφορά ο ακυρωθείς ή κηρυχθείς ανίσχυρος κανονισμός (βλ., συναφώς, απόφαση της 14ης Ιουνίου 2016, Επιτροπή κατά McBride κ.λπ., C-361/14 P, EU:C:2016:434, σκέψη 40).

77 Επομένως, κατά το άρθρο 10, παράγραφος 1, του κανονισμού 384/96, η επανάληψη της διαδικασίας η οποία διεξήχθη, εν προκειμένω, με τον επίδικο κανονισμό δεν μπορεί να καταλήξει στην εκ νέου επιβολή, με τον κανονισμό που θα εκδοθεί μετά το πέρας της διαδικασίας αυτής σε αντικατάσταση του οριστικού κανονισμού και του κανονισμού παρατάσεως, των δασμών αντιντάμπινγκ που θα εφαρμόζονταν στα προϊόντα που τέθηκαν σε ελεύθερη κυκλοφορία πριν από την ημερομηνία ενάρξεως ισχύος των κανονισμών αυτών.

78 Αντιθέτως, το γράμμα του άρθρου 10, παράγραφος 1, του κανονισμού 384/96 δεν αποκλείει αυτή την επανάληψη της διαδικασίας στην περίπτωση κατά την οποία οι οικείοι δασμοί αντιντάμπινγκ έχουν έκτοτε λήξει, εφόσον οι δασμοί αυτοί επιβληθούν εκ νέου για την αρχική περίοδο εφαρμογής τους και, επομένως, εν προκειμένω, όσον αφορά τα προϊόντα που τέθηκαν σε ελεύθερη κυκλοφορία μετά την έναρξη ισχύος του οριστικού κανονισμού και του κανονισμού παρατάσεως.

79 Συνεπώς, η εν προκειμένω επανάληψη της διαδικασίας δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι προσκρούει στον κανόνα περί μη αναδρομικότητας του άρθρου 10, παράγραφος 1, του κανονισμού 384/96, για τον λόγο ότι οι επιβληθέντες με τον οριστικό κανονισμό και τον κανονισμό παρατάσεως δασμοί αντιντάμπινγκ είχαν λήξει κατά την ημερομηνία εκδόσεως του επίδικου κανονισμού.

80 Τέλος, όσον αφορά τον κανόνα του άρθρου 221, παράγραφος 3, του τελωνειακού κώδικα, υπενθυμίζεται ότι ασφαλώς ο κανόνας αυτός δεν έχει μόνον ως αποτέλεσμα ότι δεν επιτρέπει τη γνωστοποίηση στον οφειλέτη του ποσού των τελωνειακών δασμών μετά τη λήξη της τριετούς προθεσμίας από την ημερομηνία γενέσεως της τελωνειακής οφειλής του, αλλά και ότι αυτή καθεαυτήν η τελωνειακή οφειλή παραγράφεται μετά τη λήξη της εν λόγω προθεσμίας (βλ., συναφώς, απόφαση της 23ης Φεβρουαρίου 2006, Molenbergnatie, C-201/04, EU:C:2006:136, σκέψεις 39 και 41).

81 Εντούτοις, και όπως έκρινε το Δικαστήριο, ο κανόνας αυτός εφαρμόζεται, κατά το γράμμα του άρθρου 221, παράγραφος 3, του τελωνειακού κώδικα, μόνο στη γνωστοποίηση του ποσού των δασμών στον οφειλέτη και η εφαρμογή του εναπόκειται, εξ αυτού του λόγου, μόνο στις εθνικές τελωνειακές αρχές, οι οποίες είναι αρμόδιες να προβούν στη γνωστοποίηση αυτή (βλ., συναφώς, απόφαση της 13ης Μαρτίου 2003, Κάτω Χώρες κατά Επιτροπής, C-156/00, EU:C:2003:149, σκέψη 63 και 64).

82 Εξάλλου, από το άρθρο 221, παράγραφος 1, του τελωνειακού κώδικα προκύπτει ότι αυτή η γνωστοποίηση των τελωνειακών δασμών στον οφειλέτη μπορεί να γίνει μόνο μετά τη βεβαίωση του ποσού τους, η οποία ορίζεται στο άρθρο 217, παράγραφος 1, του τελωνειακού κώδικα ως η πράξη με την οποία η αρμόδια τελωνειακή αρχή υπολογίζει το εν λόγω ποσό από τη στιγμή που έχει στη διάθεσή της τα απαραίτητα στοιχεία (βλ., συναφώς, αποφάσεις της 23ης Φεβρουαρίου 2006, Molenbergnatie, C-201/04, EU:C:2006:136, σκέψη 46, καθώς και της 16ης Ιουλίου 2009, Snauwaert κ.λπ., C-124/08 και C-125/08, EU:C:2009:469, σκέψεις 21 και 23).

83 Συνεπώς, ο κανόνας περί παραγραφής του άρθρου 221, παράγραφος 3, του τελωνειακού κώδικα δεν μπορεί να εμποδίσει ούτε την εκ μέρους της Επιτροπής έκδοση κανονισμού περί επιβολής ή εκ νέου επιβολής δασμών αντιντάμπινγκ ούτε, κατά μείζονα λόγο, την εκ μέρους του θεσμικού αυτού οργάνου κίνηση ή επανάληψη της διαδικασίας που προηγείται της εκδόσεως κανονισμού, δεδομένου ότι καθεμία από τις πράξεις αυτές διενεργείται οπωσδήποτε πριν από τις πράξεις με τις οποίες οι αρμόδιες εθνικές τελωνειακές αρχές υπολογίζουν το ποσό των δασμών που επιβάλλονται κατ' εφαρμογήν του επίμαχου κανονισμού και κατόπιν γνωστοποιούν το ποσό αυτό στον οφειλέτη.

84 Επομένως, εν προκειμένω, μόνον αφού η Επιτροπή ολοκληρώσει τη διαδικασία που επαναλαμβάνεται με τον επίδικο κανονισμό, επιβάλλοντας εκ νέου, με τους κατάλληλους συντελεστές, τους επιβληθέντες με τον οριστικό κανονισμό και τον κανονισμό παρατάσεως δασμούς αντιντάμπινγκ, οι εθνικές τελωνειακές αρχές μπορούν να καθορίσουν τους αντίστοιχους δασμούς και να τους γνωστοποιήσουν στους οφειλέτες. Ως εκ τούτου, στις αρχές αυτές εναπόκειται, υπό τον έλεγχο των αρμόδιων δικαστικών αρχών, να διασφαλίσουν, ανά περίπτωση, την τήρηση του άρθρου 221, παράγραφος 3, του τελωνειακού κώδικα, αφού εξακριβώσουν ότι μπορεί ακόμη να γίνει η γνωστοποίηση αυτή, λαμβανομένης υπόψη της τριετούς προθεσμίας που προβλέπεται στην πρώτη περίοδο της διατάξεως αυτής και της τυχόν αναστολής της προθεσμίας αυτής κατά τη δεύτερη περίοδο της εν λόγω διατάξεως.

85 Συνεπώς, η εν λόγω επανάληψη της διαδικασίας δεν προσκρούει στον κανόνα περί παραγραφής του άρθρου 221, παράγραφος 3, του τελωνειακού κώδικα.

86 Τέταρτον και τέλος, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται ως προς τον τυχόν υπερβολικό χαρακτήρα των προβλεπόμενων με τον επίδικο κανονισμό διαταγών, επισημαίνοντας ότι μέτρα ήσσονος σημασίας θα επαρκούσαν για την εκτέλεση της αποφάσεως της 4ης Φεβρουαρίου 2016, C & J Clark International και Puma (C-659/13 και C-34/14, EU:C:2016:74).

87 Συναφώς, από τη νομολογία προκύπτει ότι, καίτοι η διαπίστωση ότι πράξη της Ένωσης είναι ανίσχυρη έχει ως έννομη συνέπεια ότι επιβάλλει στο θεσμικό όργανο που την εξέδωσε την υποχρέωση να λάβει τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να αρθεί η διαπιστωθείσα έλλειψη νομιμότητας, δεδομένου ότι η κατά το άρθρο 266 ΣΛΕΕ υποχρέωση τυγχάνει κατ' αναλογίαν εφαρμογής σε περίπτωση ακυρωτικών δικαστικών αποφάσεων, το θεσμικό αυτό όργανο διαθέτει πάντως ευρεία εξουσία εκτιμήσεως κατά

την επιλογή των μέτρων αυτών, εξυπακουομένου ότι τα μέτρα αυτά πρέπει να συμβιβάζονται με το διατακτικό της εν λόγω αποφάσεως και με το σκεπτικό που αποτελεί το αναγκαίο έρεισμά του (βλ., συναφώς, απόφαση της 28ης Ιανουαρίου 2016, CM Eurologistik και GLS, C-283/14 και C-284/14, EU:C:2016:57, σκέψεις 48 και 76 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

88 Λαμβανομένης υπόψη της υπάρξεως της ευρείας αυτής εξουσίας εκτιμήσεως, μόνον ο προδήλως ακατάλληλος χαρακτήρας των εν λόγω μέτρων, σε σχέση με τον επιδιωκόμενο σκοπό, δύναται να θίξει τη νομιμότητά τους (βλ., κατ' αναλογία, αποφάσεις της 8ης Φεβρουαρίου 2000, Emesa Sugar, C-17/98, EU:C:2000:70, σκέψη 53, καθώς και της 6ης Σεπτεμβρίου 2017, Σλοβακία και Ουγγαρία κατά Συμβουλίου, C-643/15 και C-647/15, EU:C:2017:631, σκέψη 207).

89 Εν προκειμένω όμως, επισημαίνεται, πρώτον, ότι, βάσει των προεκτεθέντων, από την ανάλυση των προβλεπόμενων στο άρθρο 1 του επίδικου κανονισμού διαταγών δεν προέκυψε ότι οι διαταγές αυτές είναι ασύμβατες με το διατακτικό της αποφάσεως της 4ης Φεβρουαρίου 2016, C & J Clark International και Puma (C-659/13 και C-34/14, EU:C:2016:74).

90 Δεύτερον, δεν προκύπτει ότι η Επιτροπή υπέπεσε σε πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως επιλέγοντας τα μέτρα αυτά. Πράγματι, η επιβαλλόμενη στις εθνικές τελωνειακές αρχές υποχρέωση διαβιβάσεως στην Επιτροπή των αιτήσεων επιστροφής που τους υποβάλλονται δυνάμει του άρθρου 236 του τελωνειακού κώδικα είναι ικανή να διασφαλίσει ότι το θεσμικό αυτό όργανο έχει στη διάθεσή του όλα τα κρίσιμα στοιχεία για να άρει τις παρανομίες τις οποίες διαπίστωσε το Δικαστήριο με την απόφαση της 4ης Φεβρουαρίου 2016, C & J Clark International και Puma (C-659/13 και C-34/14, EU:C:2016:74), χωρίς ωστόσο να συνεπάγεται πρόσθετη διοικητική επιβάρυνση για τους οικείους επιχειρηματίες και χωρίς να προκαλεί αδικαιολόγητη καθυστέρηση όσον αφορά την εξέταση των εν λόγω αιτήσεων. Εξάλλου, επισημαίνεται ότι, αφενός, η εξέταση αυτή υπόκειται στην προθεσμία του άρθρου 1, παράγραφος 2, του επίδικου κανονισμού και, αφετέρου, τυχόν καθυστέρηση δύναται να αντισταθμιστεί με την καταβολή τόκων (βλ., συναφώς, απόφαση της 18ης Ιανουαρίου 2017, Wortmann, C-365/15, EU:C:2017:19, σκέψη 37).

91 Λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των προεκτεθέντων, στο υποβληθέν ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι από την εξέτασή του δεν προέκυψε κανένα στοιχείο ικανό να θίξει το κύρος του επίδικου κανονισμού.

Επί των δικαστικών εξόδων

92 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τρίτο τμήμα) αποφαίνεται:

Από την εξέταση του υποβληθέντος ερωτήματος δεν προέκυψε κανένα στοιχείο ικανό να θίξει το κύρος του εκτελεστικού κανονισμού (ΕΕ) 2016/223 της Επιτροπής, της 17ης Φεβρουαρίου 2016, για τη θέσπιση διαδικασίας για την αξιολόγηση ορισμένων αιτήσεων περί υπαγωγής σε καθεστώς οικονομίας της αγοράς και περί ατομικής μεταχείρισης που υπέβαλαν παραγωγοί-εξαγωγείς από την Κίνα και το Βιετνάμ και για την εφαρμογή της απόφασης του Δικαστηρίου στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-659/13 και C-34/14.

(υπογραφές)